

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arviovaliokunta

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arviovaliokunnan asiantuntijalausuntopyyntö 27.5.2026 / HE 94/2026 vp

Lupa- ja valvontaviraston lausunto

Lupa- ja valvontavirasto ilmoittaa lausuntonaan hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta (jäljempänä esitys) seuraavaa:

Lupa- ja valvontavirasto valvoo lain työvoimapalveluiden järjestämisestä (380/2023, jäljempänä järjestämislaki) 25 §:n perusteella työvoimaviranomaisten toiminnan lainmukaisuutta julkisten työvoimapalvelujen ja niihin liittyvien tehtävien osalta sekä KEHA-keskusta, kun se hoitaa työttömyysturvalain mukaisia tehtäviä. Lupa- ja valvontavirasto antaa lausuntonsa esityksestä työvoimapalvelujen valvonnan näkökulmasta.

Esityksen mukaan työvoimaviranomaisille säädettäisiin oikeus saada ja käsitellä nykyistä laajemmin sellaisia tulotietojärjestelmään tallennettuja asiakkaiden tietoja, jotka ovat välttämättömiä työvoimapalvelujen ja niihin liittyvien tehtävien toimeenpanemiseksi ja työllisyyden edistämiseksi. Esityksessä on huomioitu Lupa- ja valvontaviraston esitysluonnoksesta antamassa lausunnossaan 13.2.2026 dnro LVV-U/19848/2026 esittämiä huomautuksia. Lupa- ja valvontavirasto suhtautuu myönteisesti siihen, että tulotietojen käyttöä hyödynnetään julkisten työvoimapalvelujen seurannassa ja arvioinnissa, jotta työvoimapalvelujen vaikuttavuudesta saadaan tietoa.

Esityksen mukaan työvoimaviranomaiset voivat käsitellä tulotietojärjestelmästä annetun lain 6 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdassa ja 6 §:n 5 momentin 8 kohdassa sekä 7 §:n 1, 4, 7 ja 8 kohdassa tarkoitettuja tietoja järjestämislaissa tarkoitettujen palvelujen ja tehtävien järjestämiseen ja tuottamiseen sekä niitä koskevaan valvontaan, kehittämiseen, seurantaan, arviointiin, tilastointiin, ennakointiin ja ohjaukseen. Lupa- ja valvontavirasto pitää perusteltuna sitä, että käsiteltäviä tietoja ja tietojen käyttötarkoitusta on pyritty selkeyttämään esityksessä. Lupa- ja valvontavirasto kuitenkin toteaa, että työvoimaviranomaiselle esityksessä annettava tulotietojen käyttöoikeus ja käyttötarkoitukset ovat edelleen laajat ja tulkinnanvaraiset.

Esityksessä säädettäisiin oikeudesta käsitellä tulotietojärjestelmään tallennettuja tietoja, jotka ovat välttämättömiä työvoimapalvelujen toimeenpanemiseksi ja työllisyyden edistämiseksi. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että esityksessä ei ole riittävän täsmällisesti arvioitu tulotietojen käsittelyn välttämättömyyttä työvoimaviranomaisissa

eikä välttämättömyyden edellytys käy ilmi esitetystä uudesta 114 a §:stä. Valvonnassa tietojen käytön välttämättömyys joudutaan ratkaisemaan tapauskohtaisesti, mikä tulee aiheuttamaan Lupa- ja valvontavirastolle haasteellisia tulkintatilanteita. Tämä koskee myös tietojen luovuttajaa.

Lupa- ja valvontavirasto pitää perusteltuna sitä, että työvoimapalvelujen vaikuttavuuden seuranta pyritään kehittämään. Esityksen mukaan tosiasiallinen vaikuttavuuden seuranta, kehittäminen ja arviointi edellyttäisi, että työvoimaviranomainen saisi tiedon siitä, miten asiakkaan tulot kehittyvät palvelun aikana, palvelun päätyttyä sekä asiakkuuden päätyttyä. Lupa- ja valvontavirasto näkee ongelmallisena asiakkaan tulotietojen käsittelyn palvelun aikana tai osana palvelutarpeen arviointia. Järjestämislain 1 §:n mukaan julkisilla työvoimapalveluilla turvataan osaavan työvoiman saatavuutta ja edistetään työllistymistä. Vaikuttavuuden mittaamisen tulisi perustua asiakkaiden työllistymisen edistämiseen ja työllistymiseen.

Järjestämislain 114 §:n muutos on tullut voimaan 1.1.2026. Järjestämislain 114 §:n 1 momentin 11 kohdan mukaan työvoimaviranomaisella on oikeus saada tulotietojärjestelmästä annetun lain 6 §:n 2 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut tiedot palkoista ja tuloista ja 7 §:n 4 ja 7 kohdassa tarkoitetut tiedot tuloerien ansainta-ajankohdista ja ammattinimikkeistä palvelutarpeen arvioimiseksi. Lupa- ja valvontavirastolla on jo havaintoja siitä, että tulotietoja on käytetty perusteena palvelujen tarjoamatta jättämiselle. Lisäksi esitys toteutuessaan voi edelleen hankaloittaa heikossa asemassa olevien henkilöiden palveluun pääsyä. Esityksen myötä oikeus tulotietojen käsittelyyn laajenisi entisestään.

Esityksessä on arvioitu, että esitetty muutos ei vaikuttaisi työnhakijoiden yhdenvertaisuuteen. Lupa- ja valvontaviraston näkemyksen mukaan esityksellä on vaikutusta työnhakijoiden yhdenvertaisuuden toteutumiseen eri työllisyysalueiden välillä, koska tulotietojen hyödyntäminen olisi työvoimaviranomaisille vapaaehtoista. Yhdenvertaisuus voisi vaarantua esimerkiksi tilanteessa, jossa vain osa työllisyysalueista käyttää tulorekisteritietoja asiakkaan palvelutarpeen arvioinnissa. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että vaikutusten arviointia yhdenvertaisuuden toteutumisen kannalta ei ole tehty riittävän huolellisesti.

Tulorekisteritiedot ovat viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 24 §:n 1 momentin 23 kohdan perusteella salassa pidettäviä tietoja. Esityksellä annettaisiin työvoimaviranomaisille oikeus saada laajasti tulorekisteritietoja suuresta määrästä henkilöitä. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että tietojen luovuttamisen laajentaminen voi aiheuttaa myös tietoturvariskin, kun tietoja käsitteleviä työvoimaviranomaisia on useita, ja eri työllisyysalueilla on erilaiset valmiudet vastaanottaa ja käsitellä salassa pidettävää tietoa.

Vaikutukset valvontatoimintaan

Esityksen mukaan ehdotettujen muutosten tulorekisterin tietojen laajemmasta käyttämisestä työvoimaviranomaisissa arvioidaan lisäävän jonkin verran Lupa- ja valvontavirastoon saapuvien kantelujen määrää sekä monimutkaisten ratkaistavien

tapausten määrää. Lupa- ja valvontavirasto toteaa, että lyhyen ajan sisällä on toteutunut useita muita merkittäviä työvoimapalveluja ja työttömyysturvaa koskevia lainsäädäntöuudistuksia ja -muutoksia. Näiden uudistusten ja muutosten yhteisvaikutukset valvontatoimintaan eivät vielä kaikilta osin näy tilastollisesti tai toiminnallisesti. Esityksellä laajennetaan edelleen Lupa- ja valvontaviraston valvontatehtävää ja lisätään käsiteltävien asioiden määrää. Työvoimapalvelujen valvonnan tehtäviin ei ole osoitettu yhtään lisäresurssia alkuperäisen resurssoinnin jälkeen. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että esitys toteutuessaan lisää merkittävästi virastoon saapuvien kantelujen määrää sekä oma-aloitteisen valvonnan tarvetta. Lisäksi tietojen välttämättömyyden ja käyttötarkoitusten arviointi (esimerkiksi palveluihin ohjaamisessa) tulevat aiheuttamaan haasteellisia tulkintatilanteita asiakkaiden yhdenvertaisuuden, tasapuolisen kohtelun sekä tietosuojan osalta.

Ryhmäpäällikkö, juristi

Marjaana Sauvola-Lukkari

Juristi

Saana Sundell

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti viimeiseltä sivulta ilmenevin tavoin.

Lupa- ja valvontavirasto

Postiosoite: PL 20, 13035 LVV

Puhelinvaihe: 0295 254 000

kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi

Tämä asiakirja LVV-U/88882/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/88882/2026 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Sauvola-Lukkari Marjaana 05.06.2026 09:46

Esittelijä Sundell Saana 05.06.2026 09:43